Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריען
אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם טאגע ... ד.ר.
ערסטען בלאטטעס.

די א רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולוואר נומ׳ 29,
וואהין מאן אויך די א פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציאהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביאהריג 5 גולד. קר. ע. וו.
פירטעליאהר׳ 2 גולד.50 קר. ע. וו.

פיר׳ס אויסלאנד
גאנציאהריג 11 גולד.— קר. ע. וו.
האלביאהריג 5 גולד.50 קר. ע. וו.
פירטעליאהר׳ 2 גולד.75 קר. ע. וו.

Nr. 140, פיערצעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מאָנטאג טז כסליו ה.תרמ״ג. | Pest, den 27 November 1882.

וויעדער די א יודען-אנגעלעגענהייט אים אונגארישען רייכסטאגע.

אין דער פאָרגעסטריגען אונד געסטריגען זיט-
צונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס קאם וויעדער
די א יודען-אנגעלעגענהייט צור שפּראכע. גלייך צום
בעגינן דער פאָרגעסטריגען זיטצונג לעגטע דער
רייכסטאגס-פּרעזידענט איינע צושריפט דעם אונ-
טערזוכונגס-ריכטערס אין פּרעס-אנגעלעגענהייטען
פאָר, אין וועלכער דיעזער ריכטער דען רייכסטאג
ערזוכט, איהם די א ערלויבניס צו ערטהיילען: גע-
גען דען דעפּוטירטען אישטוויצי איינע אונטערזוכונג
וועגען איינעם פּרעס-פּערגעהענס איינצולייטען! (עס
האנדעלט זיך היעבייא אום די א אנגעלעגענהייט,
די א וויר אים פאָריגען בלאטטע אונטער דער איבּ-
שריפט: „איין נייער טיטום" מיטטהיילטען.) דער-
אונטערזוכונגס-ריכטער ריכטעטע נעמליך אן העררן
אישטוויצי, אלס דען פעראנטוואָרטליכען רעדאק-
טער דער צייטונג „12 ראָפּיראט", די א פראגע: ווער
דען אין זיינעם בלאטטע פעראָפּפענטליכטען אר-
טיקעל: „דאס פּערוועלטע אונגארן" געשריעבען
האבע? — אישטוויצי אנטוואָרטעטע דאריף: „איך
דארף דען נאמען דיעזעס ארטיקעל-שרייבערס ניכט
אנגעבען, וויל דערזעלבע איין אָפּפענטליכער בע-
אמטער איזט אונד וועגען דיעזעס ארטיקעלס פּער-
פאָלגט ווערדען קאָננטע! דאס בעווייזט עבען, דאס
אין אונגארן אייגענטליך די א יודען הערשען, וועס-
האלב ניעמאנד, ווענן ער אויך געגען די א יודען די א
וואהרהייט שרייבט, זיינען נאמען צו נעננען זיך
טרויט. איך מוס דאהער די א פעראנטוואָרטליכ-
קייט פיר דיעזען ארטיקעל אויף מיך נעהמען!" —
איבער דיעזע איינגאבע דעם אונטערזוכונגס-ריכ-
טערס געגען אישטוויצי ווירד דער רייכסטאג ערסט
שפּעטער בעשליעסען.

נון קאם די א איינגאבע דעם העווּעשער קאָמי-
טאטס געגען מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ, וויל ער
די א אין ערלוי ערשיענענע אנטי-סעמיטישע העטצ-
שריפט מיט בעשלאג בעלעגטע, צור פּערהאנדלונג.
(איך איבער דיעזע אנגעלעגענהייט האבען וויר אים
ערסטען ארטיקעל אונזערעס פאָריגען בלאטטעס
אויספיהרליך בעריכטעט.)

דער ערסטע רעדנער אין דיעזער אנגעלע-
גענהייט וואר דער רעפּערענט דער פּעטיציאָנס-
קאָממיססיאָן, העררן בערזעוויצי. ער זאגטע: „דאס
געעהרטע הויז ווירד יעטצט צו ארטהיילען האבען
איבער איינע פּעראָרדנונג דעם מיניסטערס דעם
אינגערן, וועלכע דען צוועק האטטע, די א רוהע דעם
לאנדעס אונד די א עהרע דער נאציאָן געגענאיבער
דען געפאהרען, וועלכע דענזעלבען זייטענס דער
אנטי-סעמיטישען העטצער דראָהטען, צו וואהרען.
דער ערלאס דעם מיניסטערס, וואָמיט דיעזע גע-
פאהרען אבגעוועגדעט וואורדען, ווירד אין דער
איינגאבע דעם העווּעשער קאָמיטאטעס אלס איינע
געזעטצ-ווידריגקייט בעטראכטעט, אונד דאס קאָ-
מיטאט פּערלאנגט, דאס דער מיניסטער דעם אינ-
נערן צור פעראנטוואָרטונג געצאָגען אונד זיין ער-
לאס אונגילטיג בעצייכנעט ווערדע. — דער זאכ-
פּערהאלט איזט פאָלגענדער: אנפאנגס זאָממער,
אלס אים לאנדע אין גראָסעם מאסשטאבע איבּ-
רייצונגען געגען די א יודען פּאָרקאמען, דא ערשיע-
נען יודענהעטצערישע דרוקשריפטען, וועלכע אנגע-
זיכטס דער האָבגראריגען איבּרעגונג געגען די א
יודען איינע גאנץ בעזאנדערע געפאהר בעדייטעטען.
דיעזע דרוקשריפטען רייצטען די א בעפאָלקערונג
ניכט אללין צור געהעססיגקייט, זאָנדערן אויך צו
טהעטליכקייטען געגען די א יודען אויף. דער מיניס-
טער דעם אינגערן האט זאָפּאָרט די א אָבער-
שטאאטס-אנוואלטשאפט אויפגעפאָרדערט, געגען
דיעזע העטצשריפטען די א געזעטצליכען שריטטע
איינצולייטען, אום יעדאָך די א וויטערע איבּרייצונג
דער בעפאָלקערונג זאָ שנעלל אלס מאָגליך הינט-
אנצוהאלטען, עראכטעטע דער מיניסטער עס פיר
דרינגענד געבאָטען, דיעזע געפעהרליכען דרוקשריפ-
טען דורך די א פאָליציי זאָפּאָרט אין בעשלאג נעה-
מען צו לאססען."

„דער מיניסטער איזט היער גאנץ געזעטצליך
פאָרגעגאנגען (זאגטע העררן בערזעוויצי וויטער):
איך אים יאהרע 1867 האט דער דאמאליגע מיניס-
טער דעם אינגערן, באראָן ווענקהיים, איינען דער-
ארטיגען ערלאס פעראָפּפענטליכט. העררן פאָן
טיסאָ קאָננטע דיעסמאל וועגען דער געפאהר ניכט
זאָ לאנגע ווארטען, ביז דאס לאנגוויעריגע געריכט-
ליכע איינשרייטען די א וויטער-פּערברייטונג דיעזער
דרוקשריפטען פּערביעטע. צור צייט דער געפאהר
דארף זיך שאָן איין מיניסטער זאָ עטוואס ערלויבען,
דענן ווענן הירדך זאָלכע איבּרייצונגען די א רוהע
דעם לאנדעס אין געפאהר קאָממט, זאָ איזט עס
פפליכט דער רעגיערונג, זאָלכע איבּרייצונגען שאָן
אים קיימע צו ערשטיקען אונד זיא ניכט צור העלל
אייפלאָדערנדען פלאממע העראנוואכסען צו לאס-
סען. אונזערע געגנער רופען: „די א פּרעספרייהייט
איזט אין געפאהר: טיסאָ וויל די א פרייהייט דער
צייטונגס-שרייבערייא פּערניכטען!" — נון, אין קיינעם
שטאאטע דער וועלט העררשט איינע זאָלכע פּרעס-
פרייהייט ווי א עבען אונטער טיסאָ — אונד לייִדער
אין קיינעם שטאאטע דער וועלט ערלויבען זיך די א
צייטונגען, זאָ פיעל שמוטץ צוזאממענצושרייבען,
ווי א היער! אים העווּעשער קאָמיטאטע פאנד מאן
איינעם מאָרגענס פיעלע הייזער מיט אייפגעקלעב-
טען פלאקאטען, אין וועלכען צור פּלינדערונג, צום
מאָרדע אונד צור בראנדלעגונג געגען די א יודען
אייפגערייצט וואורדע. — וואר עס היער ניכט פפליכט
דער פאָליצייא, דיעזע פלאקאטע זאָפּאָרט צו בע-
זייטיגען?" —

נאך דיעזער רעדע דעם העררן בערזעוויצי ער-
האָב זיך דער דעפּוטירטע געזא פאָלאָני (פאָן דער
לינקען פּארטייא) אונד זאגטע: „געראדע די א מי-
ניסטעריאל-פּעראָרדנונג פאָם יאהרע 1867 פּער-
פינגט, דאס געגען פּרעס-פּערגעהען נור דער
שטאאטס-אנוואלט אונד ניכט דער מיניסטער דעם
אינגערן איינשרייטען האבע. איך וויל דיעזע
העטצשריפטען ניכט פּערטהיידיגען! אים טיעפסטער
זעעלע פּעראבשייע איך דיעזע שמוטץ-ליטעראטור,
אבער איך וויל נור האבען, העררן פאָן טיסאָ מאָגע
איינגעשטעהען, ער האבע דיעסמאל מיט זיינער
פּעראָרדנונג געגען דאס געזעטץ פּערשטאָסען, אונד
איך וויל איהם די א בעשלאגנאהמע דיעזער העטצ-
שריפטען פּערצייהען! — דאך וויל איך נאך בע-
מערקען, דאס דיעזע העטצשריפטען אויף דען עב-
טען אונגאר קיינען איינדרוק מאכטען. די א בזהע-
ריגען יודען-קראוואללע אין אונגארן זינד נור אונ-
טער דער ניכט-אונגארישען בעפאָלקערונג אויסגע-
בראָכען; אבער אין דען עכט-אונגארישען קאָמי-
טאטען לעבען יודען אונד כריסטען פרידליך נעבען
איינאנדער. דער עכטע אונגאר קעננט קיינע רע-
ליגיאָנס פּערפאָלגונג. איך האבע איינען אונגארישען
בייער, דער מיר אלס אנטי-סעמיט בעקאננט איזט,
אום זיינע אנזיכט איבער דיעזע העטצ-שריפטען
בעפראגט — אונד ער זאגטע: „איך בין קיין פריינד
דער יודען, אבער איך ווערדע מיך ניכט צו גע-
וואלטטהאטען געגען דיעזעלבען געברויכען לאס-
סען; דענן ווענן עס גילט צו פּלינדערן אונד צו מאָרדען,
דא שיקט מאן אונס בויערן פאָראויס; קאָממט עס
צור טהיילונג, דא קאָממען אנדערע! קאָממט עס
אבער צום שטראפען אונד העננען, דא מיססען
וויעדער די א בויערן העראהאלטען!"

נון ערהאָב זיך מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ
אונד זאגטע: „איך קעננע דאס פּרעס-געזעטץ אונד
איך וואנדטע מיך אויך צוערסט אן די א אָבער-
שטאאטסאנוואלטשאפט. איך ווארטעטע ניכט פאָם
1-טען יוני ביז 1-טען יולי, ווי א העררן פאָלאָני זאג-
טע, זאָנדערן איך האבע שאָן אם 12-טען יוני דעם
שטאאטס-אנוואלט איינע ווייזונג אין דיעזער אנגע-
לעגענהייט ערטהיילט. איך זאגטע אין מיינעם ער-
לאססע פאָלגענדעס: „„עס איזט ניכט אונמאָגליך,
דאס אייניגע געווּיססענלאָזע אנטי-סעמיטען די א
אנוואהרע נאכריכט, דאס די א זיך אים רוסלאנד
פליכטענדען יודען מאססענהאפט אין אונגארן זיך
ניעדערצולאססען געדענקען, זאָ ווי א דען פּערדאכט,
דאס יודען איין כריסטען-מעדכען צו רעליגיאָזען צווע-
קען אבשלאכטעטען, צו געוואלטיגען איבּרייצונגען
געגען די א יודען אונד צור שטאָרונג דער אָפּפענט-
ליכען רוהע בענוטצען ווערדען!"" — איך האבע
אלזאָ געזעטצמעסיג די א אנגעלעגענהייט דער
שטאאטס-אנוואלטשאפט איבערטראגען. אלס אבער
דא נאך וויטערהין יודענהעטצערישע דרוקשריפ-
טען ווי א דאס אונקרויט אויף דעם פעלדע זיך פּער-
מעהרטען; אלס די א טהירען אונד פענסטער פריעד-
ליכער יידישער בירגער יעדען מאָרגען מיט דראָ-
הענדען אונד אייפּרייצענדען פלאקאטען אונד מיט
בילדערן, וועלכע די א אבשלאכטונג דער עסטער
שאָלימאָשי דארשטעללטען, פאָלל געקלעבט געפונ-
דען וואורדען — אונד אלס מיר דער שטאאטס-
אנוואלט זעלבסט זאגטע: „איך קאנן אונד ווערדע
מיינע פפליכט ערפיללען, דאך וויל איך בעמער-
קען, דאס ביז איך דיעס טהון קאנן, די א אייפּריי-
צונג דורך פּערברייטונג זאָלכער דרוקשריפטען
גראָסע געפאהר ברינגען קאנן!" — ערליעס איך אם
1. יולי די א פּעראָרדנונג, די א ניכט אנדערעס זאגטע,
אלס דאס דיעזע דרוקשריפטען זאָפאָרט אין בע-
שלאג גענאָממען ווערדען, אונד דאס דער שטאאטס-
אנוואלט געגען זיא דאס געזעטצליכע פּערפאה-
רען איינלייטען מאָגע!"

„וואס דען פאָרוואורף בעטריפפט (זאגטע
טיסאָ וויטער), דאס איך די א פּרעס-פרייהייט אונ-
טערדריקע, זאָ בעווייזט מיינע אבט אונד איין האלב-
יעהריגע מיניסטערשאפט, דאס איך די א פּרעס-
פרייהייט זעלבסט אין איהרען אויסווּיכסען, פיעל-
לייכט מעהר אלס עס ערלויבט ווערע, געשאָנט
האבע. געוויס איזט די א פּרעספרייהייט, אין וועל-
כער יעדער זיינע מיינונג פרייא אייסערן קאנן, איינע
דער גרונד-בעדינגונגען אללער פרייהייטען; אבער
יענע רעדאקטערע זינד עבען די א גראָסטען פיינדע
דער פּרעספרייהייט, וועלכע דיעזע זאָ ווייט טריי-
בען, זאָ וויט מיסברויכען, זעלבסט אין די א רוהע
דעם הייליגען פאמיליען-לעבענס איינצודרייפען
אונד דען זאמען דעם האססעס אונטער דען פּער-
שיעדענען קלאססען אונד קאָנפעססיאָנען אויסצו-
שטרייען." —

„איך האבע טראָטץ אלל דעם (זאגטע טיסא
שליעסליך) נאך ניכט איינען שריטט צור בעשרענ-
קונג דער פּרעס-פרייהייט געטהאן, אונד ווערדע

מאָרדעטען אויפגעפונדען וואורדען. סימאָן שווארץ וואר מיט דיעזעם קוטשער זעהר בעפריינדעט אונד שליעף ביי א איהם אָפטערס. דער קוטשער מאָרדעטע איהן נון אים שלאפע, אום איהן זיינער קליידער צו בערויבען!

* (איין „חלול-השם-פראָצעס".) געסטערן קאם פאָר דעם היעזיגען בעצירקסגעריכטע איין פראָצעס צור פערהאנדלונג, דער לײדער איינען גראָסען „חלול-השם" הערפאָררייף. דער געגענשטאנד איזט פאָלגענדער: אין דעם אונזיים פאָן פעסט געלעגענען אָרטע איללאָ וואָהנען 11 יודען, דא יעדאָך צו איינעם „מנין" 10 פערזאָנען נאָטהיג זינד, זאָ ערשיען איינער דיעזער יודען גאנץ איבערפליססיג אונד קאָננטע דענן אויך לײכט, אויס דער „קהלה" אויסגעשטאָסען ווערדען. איין געוויססער מאָריץ גאָלדשטיין, דער אָפטערס דען פאָרשטעהער אונד דען „שוחט" בעליידיגטע, וואורדע דענן אויך אויס דער „קהלה" אויסגעשטאָסען, מאן פערלאנגטע פאָן איהם קיינע קולטוס-שטייערן, אבער ער דורפטע דאפיר אין דער סינאגאָגע ניכט „עולה לתורה" זיין. אם 3-טען דעצעמבער פאָריגען יאהרעס, זאמסטאג, פאָרדערטע גאָלדשטיין איינע „עליה". — הערמאנן פישעל נאהם נון זיינען „טלית" אונד פערליעס דיא סינאגאָגע מיט דעם רופע: „מיט איינעם קוטשער וויל איך ניכט צוזאממען בעטען!" — גאָלדשטיין געריעטה נון אין וואוטה אונד ריעף: „איהר לומפיגען פינקעל-יודען!" אונד שטיעס דאביי איינען אונגארישען פלוך אויס, דער אלס איינע שטאָרונג דעם גאָטטעס-דיענסטעס אויפגעפאסט ווערדען מיסטע. געגען גאָלדשטיין וואורדע ביים געריכטע דיא אנצייגע ערשטאטטעט. געסטערן וואורדען זעממטליכע מיטגליעדער דער קליינען „קהלה" צו איללאָ היער אלס צייגען בעאיידעט. נון ענטשטאנד איין שטרייט, אָב מאן איינען אָרטהאָדאָקסען אָדער איינען נעאָלאָגען ראבבינער אלס זאכפערשטענדיגען בערופען זאָלל. דער ריכטער מאכטע אינדעס זיינע זאכע קורץ אונד פעראורטהיילטע דען גאָלדשטיין צו צוויא וואָכען געפענגניס אונד 10 גולדען שטראפע. אללע פארטייען אפפעללירטען געגען דיעזעס אורטהייל.

נאכטראג.

איבער דען טיסאָ-עסלארער פראָצעס ווערדען הייטע אויס ניערדיהאזא פאָלגענדע איינצעלהייטען טעלעגראפירט: פאָן דעם אין שאראָשפאטאק פערהאפטעטען יידישען בעטטלער-עהעפאאר איזט דיא פרויא הייטע ווידער אין פרייהייט געזעטצט וואָרדען, דא געגען זיא איבערהויפט גאר קיין פערדאכטס-גרונד אָבוואלטעט. מאָריץ שארף ערקלערטע, ער ערקעננע דיעזען בעטטלער, דער דיא עסטער שאָלימאָשי אין דיא סינאגאָגע געלאָקט, דאָך דער בעטטלער לייגנעט אללעס. (ווייר האָפפען, עס ווירד באלד אויך דער מאנן אויס דער האפט ענטלאססען ווערדען, דא דערזעלבע געוויס עבען זאָ אונשולדיג, אלס זיינע פרויא איזט.) — דער געריכטסהאָף האט דען אנטראג דעם שטאאטס-אנוואלטעס וועגען נאָכמאליגער אויסגראבונג אונד נייערליכער אונטערזוכונג דער טיסאָ-דאדאער לייכע אנגענאָממען. הערר בארי ווירד היעביי ניכט מעהר אלס אונטערזוכונגס-ריכטער, זאָנדערן בלאָס אלס שריפטפיהרער, אלס פערפאססער דער נאָטהיגען פראָטאָקאָללע טהעטיג זיין. וועהרענד מיט דער איינגענטליכען אונטערזוכונג דער לייכע דער ריכטער מעדיערי בעטרויט וואורדע. אלס זאכפערשטענדיגע וואורדען ערנאננט דיא פראָפעססאָרען: שייטהויער, מיהאלקאָוויטש אונד בעלקי, (אלזאָ ווירד הערר דר' פלעגמאנן, אָבגלייך ער געריכטס-ארצט, צור מיטווירקונג ביי דיעזער אונטערזוכונג דאָך ניכט צוגעלאססען, בלאָס וויל ער יודע איזט!) — דיא אויסגראבונג דער לייכע וואורדע פיר ענדע דער נעכסטען וואָכע אנבערוימט.

= וויא דער הייטיגע „פינגעטלענשעג" אלס זיכער אונד געוויסס מעלדעט, ווירד דער איינגענטליכע מאָרדער דער עסטער שאָלימאָשי (פיעללייכט הורי?) באלד צום פאָרשיינע קאָממען, דען מאָרד איינבעקעננען, וואָדורך דאנן דיא אונשולדיג פערהאפטעטען יודען פרייגעשפראָכען ווערדען. (נון וועננ „פינגעטלענשעג" זאָלכעס מעלדעט, קאנן מאן עס איהם גלויבען.—)

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטרייד-געשעפט. פאָן ווייצען וואו עסטערן מעסיג צו מארקטע געבראכט דער פערקויף וואר שוואך, — — מעטרצ' ווארדען פערקויפט.

ווייצען, טהייס- (נייער) 100 מטרצ' 80.5 ק' 9,85 גולד. 100 מטרצ' 80 ק' 9,80 גול. 300 מטרצ' 80 קילאָ 9'72½ גולד. — 100 מטצ' 81 קילאָ —9,75 גולד. 100 מעטער-צענטנער 79,2 קלאָגראמם 9.70 גול. 300 מרצ. 79 ק' 9.70 גול, 200 מעטצ' 79 קילאָ 9'35 גול. פעסטער באָדען 200 מעטערצ' 78,3 קילאָ 9,60 גולד. — 300מטצ' 78, קילאָ' 9'60 גולד. 100מעטרצר' 77'5 קילאָ 9.30 גול'— וויסעגבורגער 500, 78.5, 9.75גול' 600 מצר 74' ק' 8.60 גול. נאָרד-אונגארישע 100 מעטרצט. 79.8 קילאָ 9.35 גולדען. אָבער-טהייס 100 מטרצ, 79.5 קילאָ' 9,15 גול. 300 מטרצ' 78'4 ק' 9.25 גול. 200 מעטרצ' 78'4 קילאָ 9,25 גולדען.— (אללעס פער 100 קילאָ.)

קאָרן 6.90—7.25 גולד.
גערסטע (נייא) 6.40—7.60 גולד.
האפער 5.95—6.30 גולד. —

פעסטער שלאכטפיה-מארקט. ביי דער אם 23-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואָכענמארקטע וואורדען 2794 שטיק גראָס- אונד קליינ-פיה — צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואורדען פערקויפט: 29 שטיס שטיערע, פער שטיק פאָן 84 - 192 גולדען 908 אָכסען דאס פאאר פאָן 260 — 355 גולד, 554 קיהע, דאס פאאר פאָן 136—290 גולד. 112 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן94—205 גול. שטיק 133 ביפפעל, דאס פאאר צו 200—270 גול„ 264 שטיק קעלבער, דאס שטיק פאָן17—50'— גולד. 804 שטיק שאפפע דאס פאאר 9—16,. גולד. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש —.52—56.50 גולד' קוה-פלייש 49 — .54 גולד., קאלב-פלייש 47 — 51 גול. ביפפעל-פלייש —.48 גולד.——

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 22. נאָוועמבער 1882.
ברינן 39 42 58 60 16

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנכורז.

אין דער וואראנגויער איזראעליטישען געמיינדע (זעמפלינער קאָמיטאט) איזט ביז לעננסטענס אדר שני דיא שטעללע איינעס טיכטיגען פאָרבעטערס, דער צוגלייך שוחט ובודק, בעל קורא ומוהל איזט. צו בעזעטצען. געהאלט 6 גולדען וואָכענטליך, נעבסט פרייער וואָהנונג, האלבער שחיטה אונד נעבענעמאָלומענטען. — בעווערבער אום דיעזע שטעללע מיססען מיט קבלות פאָן אָרטהאָדאָקסען ראבבינען פערזעהען זיין אונד צו איינעם פראָבעפאָרטראגע ערשיינען. — נור דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-שפעזען פערגיטיגט.

דער פאָרשטאנד. (2—3)

קאנכורז.

אין דער טעמעשוואר-פאבריקער איזראעליטישען קולטוס-געמיינדע איזט פיר דערען אָרטהאָדאָקסע בעטהויז-פיליאלע דיא שטעללע איינעס טיכטיגען פאָרבעטערס ושו"ב בע"ק ומוהל ומורה הוראה, מיט דעם יאהרעס-געהאלטע פאָן 500 גולדען אָ' וועה' האלבער שחיטה אונד דען איבליכען נעבענג-עמאָלומענטען, זאָפאָרט צו בעזעטצען. — רעפלעקטאנטען, וועלכע בעפאָהיגונגס-צייגניססע פאָן מינדעסטענס 2 אנערקאננטען אָרטהאָדאָקסען ראבבינען בעזיטצען, האבען זיך איינעם פראָבעפאָרטראגע צו אונטערציעהען. — נור דעם אקצעפטירטען ווערדען רייזע-שפעזען פערגיטעט.

דער פאָרשטאנד. (1—3)

קאָנקורז.

אין דער איזראעליטישען אָרטהאָדאָקסען קולטוס-געמיינדע אין טשעטהע (ביי וואג-נייששטאדטל) איזט דיא שטעללע איינעס דאָמעסטיקען פאָם 1טען פעבער, עווענטועלל 1-טען מאי 1883, צו בעזעטצען. דער איין געטער בעל תפלה, ש"ב וקורא, אונד מיט אנערקאננטען צייגניססען פאָן אָרטהאָדאָקסען ראבבינען פערזעהען זיין מוס. מיט דעם יאהרעס-געהאלטע פאָן 200 גולדען זאממט פרייער וואָהנונג אונד מיט אויסנאהמע דער עופות-שחיטה דיא גאנצע שחיטה אונד נעבענעמאָלומענטע. רייזעשפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט. —

דער פאָרשטאנד. 2—1

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע ווייצען	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	. .
" "	76	. .
" "	77	. .
" "	78	8.70 — 8.80
" "	79	8.85 — 8.90
" "	80	8.95 — 9.—
" "	81	9.05 — 9.10
פעסטער-באָדען (נייא)	75	. .
" "	76	. .
" "	77	. .
" "	78	9.25 — 9.40
" "	79	9.45 — 9.55
" "	80	9.60 — 9.65
" "	81	9.70 — 9.75
טהייס	75	. .
" "	76	. .
" "	77	. .
" "	78	9.25 — 9.40
" "	79	9.45 — 9.55
" "	80	9.60 — 9.65
" "	81	9.70 — 9 75
וויסעגבורגער	76	. .
" "	77	. .
" "	78	9.25 — 9.40
" "	79	9.45 — 9.55
" "	80	9.60 — 9.65
" "	81	9.70 — 9.75

פריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	70 —	7.30 — 7.—
גערסטע מאלץ	62	—.— —.—
גערסטע פוטטער	62	6.55 — 6.30
האפער	40	6.10 — 6.40
קוקוריץ באנאטער	75	5 25 — 5.20
אנדערער	73	5.— — 5.10
הירזע	—	6 35 — 6 —

[illegible]			100 קילאָ.
ווייצען	פער פריה-יאהר		9.37
	"		—.—
	"		—.—
קוקוריץ	"		—.—
גערסטע	"		—.—
האפער	"		6.38
"	"		—.—
רעפס	"		—.—

באללען-מעהל

		פל.	קר.
נוממער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	20	—
" 1		19	50
" 2		19	—
" 3		18	60
" 4		18	—
" 5		17	—
" 6		15	80
" 7		14	70
" 8		12	70
" 8½		10	—
פירימוס: אלטע מעטערץ' פרעמרעטע		33	—
" נייע " קארטאפפעל		31	50

קורז-טאבעללע פאָם 23 נאָוועמבער

געלד-קורזע

	פל.	קר.
ווילבער-אגיא	100	—
דוקאטען	5	67
עסטערר.-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9	47
נאפאלעאנדאר	9	47
דייטשע רייכסבאנקנאטען	58	45
20 מארקשטיקע	11	68
פאפיער-רובעל	1	16

לאזע.

	פל.	קר.
1854-ער 4פראצענטיגע שטאאטס-לאזע	118	—
1860-ער " גאנצע	130	—
דעטטא " האלבע	135	—
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	171	—
דעטטא " 50 "	171	—
[illegible] רעגולירונגס	40	—
סערבען-לאזע	24	—
קרעדיט-לאזע	173	—
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	39	—
דאנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאזע	109	—
אינסבורקער לאזע	22	—
קעגלעוויטש לאזע צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאזע " 20 "	20	—
אפנער לאזע " 40 "	40	—
פאלפפי לאזע " 40 "	35	—
רודולפס-לאזע " 10 "	20	—
סאלם-לאזע " 40 "	51	—
וואלדשטיינער לאזע " 20 "	24	—
סט.-גענאיס לאזע " 40 "	46	—

לאזע.

	פל.	קר.
[illegible] לאזע צו 20 גולד'	24	—
[illegible] לאזע " 100 "	127	—
דעטטא " 50 "	63	—
וואלדשטיין-לאזע " 20 "	27	50
ווינר שנרעמען-לאזע " 20 "	39	—
אונגאריש-פרעמיען-לאזע צו 100 גולד	115	—
טהייס-סזאל-לאזע	108	20
וויענער-לאזע	123	—

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאלדרענטע 6%	119	30
דעטטא צו 4 פראצענט	86	85
אונגארישע פאפיער-רענטע	85	85
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	99	25
טעמעשער באנאטער	95	—
זיבענבירגישע	99	—
גאליציש	102	—
בוקאווינא	100	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	135	—
ווייןצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	97	50
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 איינהאלב פראצענט	101	—
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5½ פראצענט	102	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פראצענט	98	50
דער אסטבאהן	90	30
דער נאָרדאסט-באהן	219	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.
Budapest, 1882 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

סער צ״ינע אויםטראט אונד א״נער טה״לנאהמע אן
דעם אנגעבליכען פערברעכען ניכט פערדעכטיג
וואר, מאנאטע הינדורך אין האפט געהאלטען וואור-
דע ? — הירויף איזט מ״נע אנטוואָרט גאנץ קורץ,
דאס מאריץ שארף יא אלס טה״לנעהמער אן דעם
פערברעכען פערדעכטיג וואר אונד צוואר אויף
גרונד דער צ״גען-אויסזאגע ז״נעם ייגגערען ברו-
דערס שאמו שארף. — די״א דריטטע פראגע מע-
זעאים לויטעט : וואָרום דאס יוסטיץ-מיניסטעריאום
עס גערולדעט, דאס באריי אללע א״נצעלה״טען
דער אונטערזוכונג, די״א דאך געה״ם געהאלטען
ווערדען זאלטען, דען בלעטטערן צור פראפאגאנ-
ליבונג מיטגעטה״לט, וואָדורך די״א געמיטהער נור
נאך מעהר געגען די״א יודען פערהעטצט וואורדען ?
— נון, איך האבע די״א וו״זונג געגעבען אן דען פרע-
זידענטען דעם נירעדיהאזער גערייכטס-האָפעס,
דאס פאן דען אויף די״א אונטערזוכונג בעציגליכען
אקטען אונד פראָטאָקאָללען ניכטס צור פער-
אָפפענטליכונג געלאנגע. אלס דער פרעזידענט דעם
גערייכטסהאָפעס העררן באַרי צור פעראנטוואָרטונג
צאָג, דא זאגטע דיעזער : „די״א מיטטה״לונגען אין
דען בלעטטערן ריהרען ניכט פאן מיר הער. די״א
מייסטען אקטענשטיקע אונד פראָטאָקאָללע וואור-
דען יא אים „פינגעטלענשענ״ פעראָפפענטליכט ; נון
זינד יא דיעזע שריפטשטיקע, וויא זיא אים „פינגעט-
לענשענ״ מיטגעטה״לט וואורדען, ל״ג ע נ ה א פ ט !
— די״א פיערטע פראגע מעזעאים לויטעט דאהין :
אָב דאס יוסטיץ-מיניסטעריאום דעם שטאאטסאנ-
וואלטע די״א וו״זונג ערטה״לט האט, געגען דאס
וואָבענבלאטט „עדיענלאָשענ״, וועלכעס א״נע גאנצע
ר״הע פאן געזעטצ-ווידריגק״טען מיטטה״לטע, די״א
באַרי פעראיבט האבען זאָלל, א״נען פרעס-פראָצעס
אנצושטרענגען, דאמיט מאן ערפאהרע : אָב באַרי
ווירקליך זאָ פיעל געזעטצווידריגק״טען זיך צו שולדען
קאָממען ליעס ? — הירויף קאנן איך נור זאָ-
פיעל אנטוואָרטען, דאס איך עס ניכט אינטערליעס,
דען שטאאטס-אנוואלט אנציפראגען, אָב עס אם
פלאטצע וועהרע, געגען דאס „עדיענלאָשענ״ א״נען
פרעספראָצעס אנצושטרענגען ? — ביזהער האט זיך
יעדאך דער שטאאטס-אנוואלט היריבער ניכט גע-
איסערט. העררבארי האט מיך בערייטס אום די״א
ערלויבניס צור א״נלייטונג א״נעם פראָצעססעס גע-
גען „עדיענלאָשענ״ אנגעזוכט. איך בין אבער דיע-
זעם אנזוכען נאָך ניכט נאכגעקאָממען, וו״ל איך
דער גאנצען ל״דיגען אנגעלעגענה״ט זאָ שנעלל
אלס מאָגליך א״ן ענדע מאכען אונד דיעזעלבע
ניכט נאָך דורך נ״ע פרעס-פראָצעססע צור וו״-
טערען פערביטטערונג דער געמיטהער אויסדעה-
נען וויללי. — די״א פינפטע פראגע דעם העררן מע-
זעאי לויטעט דאהין : אָב דאס יוסטיצמיניסטעריאום

עס ניכט פיר אנגעצ״גט האָלט, די״א לייטונג דיעזעס
האָכווייכטיגען פראָצעססעס, אויף דען נונמעהר די״א
אויפמערקזאמק״ט פאָן גאנץ א״ראָפא געריכטעט
איזט, דעם נירעדיהאזער גערייכטס-האָף צו ענטצ״ע-
הען אונד א״נעם אנדערען גערייכטס-האָפע צו אי-
בערטראגען, דער אין ז״נער טהעטיגק״ט פאָן קיי-
נער ז״טע בעאיינפלוסט איזט ? — נון, עס איזט א״נמאל
מ״ן גרונדזאטץ, ק״נעם גערייכטע א״נען פראָצעס-
געגענשטאנד צו ענטצ״עהען, ווענן איך ניכט אי-
בערצ״גט בין, דאס עס וועגען אייסערער א״נפליס-
סע ניכט מעהר אים שטאנדע איזט, אונפארט״איש
צו אורטה״לען. דער נירעדיהאזער גערייכטסהאָף
איזט אין ז״נעם האנדעלן פאָן נ״עמאנדעם בעא״נ-
פלוסט אונד זאָמיט איזט קיין גרונד פאָרהאנדען,
דעמזעלבען די״א א״סטראגונג דיעזעס פראָצעססעס
צו ענטצ״עהען. — איבריגענס האט דער מיניסטער-
פרעזידענט טיסאָ זעלבער געזאגט, דאס ווענן די״א
אללגעמיינע שטיממונג אין נירעדיהאזא א״נע דער-
ארטיג גער״צטע ז״ן ווערדע, דאס דער גערייכטס-
האָף ניכט מעהר רוהיג ז״נע פפליכט ערפיללען
קאָננע, זאָ ווירד מאן נור אין דיעזעם פאללע די״א
אנגעלעגענה״ט א״נעם אנדערען גערייכטסהאָפע
איבערגעבען. ביז יעטצט אבער האט מאן ק״נע
פעראנלאססונג געפינדען, דאס פאָרגעהען דעם ני-
עדיהאזער גערייכטס-פרעזידענטען צו ריגען, וו״ל
דיעזער נור דאס געטהאן, וואס ז״נע פפליכט גע-
וועזען ! דורך די״א ענטזענדונג א״נעם נ״ען גערייכטס-
האָפעס וועהרע יא א״ן פאָרמליכעס מיסטרויען גע-
גען דען גערייכטסהאָף אין נירעדהאזא אויסגעשפראָ-
כען. דער שוטץ זאָוואָהל דער אנקלאגע, אלס אויך
דער פערטה״דיגונג, איזט דורך די״א געזעטצע דער-
ארט זיכער געשטעללט, דאס ב״א דער אָפפענט-
ליכען שלוספערהאנדלונג די״א שולדיגק״ט אָדער
ניכט-שולדיגק״ט דער פערהאפטעטען אונגעהינדערט
ערוויעזען ווערדען קאָננע. איבריגענס גיבט עס יא
נאָך האָהערע אינשטאנצען, אן די״א מאן אפפעללי-
רען קאנן. איך וויל דאהער ווערער נאָך דער
א״נען, נאָך נאָך דער אנדערן ריכטונג. א״נפליס
נעהמען, דא איך אלס יוסטיצ - מיניסטער דאס
געוויססען דעם ריכטערס האָכהאלטען מוס, אונד
אין ק״נער וו״זע אויף די״א ענטשיידונג דער
ריכטער אים פאָרהינ״ן א״נווירקען דארף.״ —
צום שלוססע דער קאָנפערענץ שפראך א״ד
טיסאָ געגען די״א ענטזענדונג א״נעם אנדערען גע-
ריכטעס נאך נירעדיהאזא. דענן פאללס די״א אנגע-
קלאגטען דורך דאס נ״ע געריכט פר״געשפראָכען
ווירדען, זאָ ווירדע מאן זאגען, דאסס דאס פריהע-
רע, נערעכטערע געריכט די״א יודען פעראורטה״לט
העטטע. די״א ריכטער מאָגען דאהער פר״א איהר
אורטה״ל אויסשפרעכען, אונד ווענן דאס אור-

טה״ל געפאָללט איזט אונד אפפעללירט ווירד, ווער-
דען די״א האָהערען אינשטאנצען דאסזעלבע בע-
שטעטיגען אָדער א״ן אנדערעס אורטה״ל פאָללען !
עס איזט אלזאָ ק״נערל״א געפאהר פאָרהאנדען !—
זאָ שפראך טיסאָ.

*(דאס טיסא-עסלארער „בלבול״.)
דאס נ״עסטע „עדיענלאָשענ״ ענטהאָלט פאָלגענדע
אינטערעססאנטע מיטטה״לונג : „וויר קאָננען דורך
צ״גען דען קלארסטען בעוו״ז ליעפערן, דאס די״א
פערהאפטעטען „שוחטים״ אן יענעם טאגע, אן וועל-
כעם די״א ריטועללע אבשלאכטונג דער עסטער
שאָלימאָשי אנגעבליך שטאטטגעפונדען, גאר ניכט
ב י י ז א מ מ ע ן וואָרען. פערנער קאָננען וויר
עס בעוו״זען, דאס עסטער שאָלימאָשי צור שטונדע,
אין דער זיא לויט אויסזאגע דעס מאריץ שארף
אבגעשלאכטעט וואורדע, נאך אויף דער גאססע
לעבענדיג הערומגינג ! יא, אם נאכמיטטאגע יענעס
טאגעס קלאגטע זיא נאָך איהרער שוועסטער וויי-
נענד, וויא זעהר זיא פאָן איהרער דיענסטגעבערין
מיסהאנדעלט וואורדע. עס איזט טהאטזאכע, דאס
עסטער באלד דאראויף מיט דער א״נגעק״פטען פאר-
בע צור פר״א הורי צוריקגעקעהרט. זיא וואורדע פאָן
דיעזער ענטוועדער אבערמאלס זאָ מיסהאנדעלט,
דאס זיא זיך אוים פערצוויפלונג אין די״א טה״ס
שטירצטע, אָדער זיא ערהיעלט א״נען שטר״ך
אויף דען קאָפף, דאס זיא טאָדט נידערזאנק, וואָרויף
מאן זיא אין די״א טה״ס וואָרף. — די״א ב״א טיסאָ
דאדא א״פגעפינדענע ל״כע טראָגט דענן אויך
אם קאָפפע די״א שפירען א״נעס שווערען שלאגעס.
—עס וואר וואָהל אויך פר״א הורי, די״א צוערסט די״א
נאכריכט פערבר״טעטע, דאס עסטער פאָן דען
יודען צו ריטועללען צוועקען ערמאָרדעט וואָרדען
ז״א ! דאדורך האט זיא עבען די״א שולד פאָן זיך
אבוועלצען וואָללען. אללע דיעזע אומשטענדע וואָ-
רען דעם אונטערזוכונגס-ריכטער גענוי בעקאנגט,
אלליין ער וואָללטע זיא גאר ניכט אין בעטראכט
צ״עהען ! (וויר זעלבסט האבען וויעדערהאָלט א״נזער
בעפרעמדען דאריבער אויסגעדריקט, דאס פר״א
הורי פאָם אונטערזוכונגס-ריכטער גאר ק״נעם פער-
האָרע אונטערצאָגען וואורדע ! נאָך בעפרעמדענדער
איזט עס אבער, דאס ניכט דער שטאאטס-אנוואלט
אונד אויך ניכט א״נער דער יודענפערטה״דיגער
עס פערלאנגט האט, דאס געגען דיעזע פר״א די״א
אונטערזוכונג א״נגעל״טעט ווערדע !)

* (איבער דאס פערהאפטע-
טע בעטטלער-פאאר) ווירד נאכטרעגליך
נאך געמעלדעט : פר״א שארף, די״א בעקאננטליך
ערסט פאָר קורצעם אוים איהרער האפט בעפר״ט
וואורדע, ערפיהר עס צוערסט, דאס דיעזעס בעטט-

„שוועסטער ! (ריעף יעטצט גבריאל) דער הימטעל
איזט מיין צ״גע, דאס איך מ״נען בעזיטץ אימטער אלס
דען ד״נינען בעטראכטעטע ; איך ערקלערטע יעדעס, דאס
אללעס ד י ר געהאָרע, פיאנגע די״א מלכה, אָב איך ניכט פאָר
מ״נער פלוכט הינטערלאססען, דאס ווענן דוא יע צום פאָר-
שיינע קאָממען זאָללטעסט, מאן דיר אלל דיעזע בעזיטצי-
נען צוריקגעבע. אבער אום מ״נע זאָ פיעלפאך בעשולדיגטע
פר״א ר״נצו-וואשען מוסטע איך צור נאמענספעלשונג צו-
פלוכט נעהמען אונד א״נע נאָטה-ליגע זאגען.״
„דער גערייכטס-זאאל איזט נון צום שויפלאטצע פאָן
פריידיגען פאמיליענ-עראייגניססען געמאכט וואָרדען ;
(זאגטע דער גערייכטס-פרעזידענט) אונד איך ביטטע די״א
העררען געשוואָרענען, איהר אורטה״ל אבצוגעבען !״
די״א געשוואָרענען צאָגען זיך צוריק, נאך 10 מינוטען פער-
קינדעטע דער פרעזידענט דאס אורטה״ל דער פר״שפרעכונג.
ארטהור אונד יוליע שטאנדען זיך א״נאנדער נאָך
קאלט געגענאיבער ; דער גרונד היעפאָן וואר דאס פער-
מיינטליכע פערוואנדשאפטליכע פערהעלטניס, וועלכעס
אונזערע לעזער בער״טס קעננען — אונד נון זאגטע דער
גערייכטס-פרעזידענט : „נאכדעם דער אנגעקלאגטע גבריאל
בער״טס פר״געשפראָכען וואורדע, זאָ דארף איך א״נען
בריעף, וועלכען דער אנגעקלאגטע גבריאל וועהרענד דער
פאָראונטערזוכונג אוים סאנ-פראנציסקא ערהאלטען, דעמ-
זעלבען א״נהענדיגען.״
גבריאל ערהיעלט נון דען בריעף. עס וואר דערזעל-
בע, וועלכען דער הויפטמאנן דעם רוסקין אנפערטרויט
האטטע, דען מאן אנפאננס פיר פערשוואונדען געהאלטען,
אונד פאָן דעם עס זיך נאכהער הערויסשטעללטע, דאס

איהן רוסקינס דיענער אין פאָלגע דער אויף דעמזעלבען
געשריעבענען אדרעססע דעם גבריאל קאָהן צור פאָסט נאך
נולך געגעבען.
גבריאל אָפפנעטע זאָפאָרט דיעזען בריעף — אונד
אין דעמזעלבען שטאנד דאס וואהרע פאמיליענפערהעלט-
ניס, וויא עס פעקינס דעם פריימאנן געשילדערט האטטע,
אונד וויא עס אויך דעם לעזער אוים דער 31-טען פאָרזעט-
צונג בעקאננט איזט.
גבריאל צ״גטע נון דיעזען בריעף אויך דען איבריגען
— יעטצט פיעל ארטהור דער יוליע אום דען האלז אונד
ריעף מיט פריידענ-טהרענען : „איך האבע אן דיר די״א פער-
מיינטליכע שוועסטער פערלאָרען, פינדע אבער דאדורך די״א
געליעבטע ברויט וויעדער צוריק !״
„דיעזע „סצענע״ געהאָרט ניכט מעהר היערהער (זאגטע
דער גערייכטס-פרעזידענט) אונד איך ביטטע די״א אנוועזענ-
דען, דען זאאל צו פערלאססען.״
גבריאל פיהרטע נון ז״נע נעסטע אין ז״ן נ״ע-ערבוי-
טעס הויז, אונד דא ערצעהלטע יוליע איהרע גאנצע גע-
שיכטע וועהרענד דער לעטצטען אכט יאהרע : וויא זיא פאָן
דעם אלטען פעריירע אלס ז״נע טאָכטער אראָפטירט וואור-
דע, וויא זיא מיט א״נער ארט טריבע איהר נעיכט פערב-
טע, זאָ דאס עס זעלבסט פאָן ארטהור ניכט ערקאננט וואור-
דע, אונד אונטער דעם נאמען רעבא פעריירע פאָללע אכט
יאהרע לעבטע.

א״נאונדדר״סיגסטעס קאפיטעל.

אינצווישען וואר אויך דבורה מיט איהרעם נ״געבאָ-
רענען קינדע אין נולך אנגעקאָממען ; גבריאלס פריידע וואר
א״נע אויסעראָרדענטליכע.

„ויעהטס דוא גבריאל ; (זאגטע יאָהאננא) איך פראָ-
פעצייהטע עס דיר, דאס נאָכט נאָך אללעס צום גוטען
לענקען ווערדע. וויר האבען נון אויך אין ארטהור אונזערען
זאָנדערבארען שטיעפברודער געפונדען — אבער — לאָבע
מיך ניכט אוים, גבריאל ! — וואָ איזט די״א פראָפעצייהונג
דעס וואונדער-ראבבי, דאס ווענן וויר דיעזען זאָנדערבארען
ברודער פינדען, וויר אויך א״נען גראָסען שאטץ פינדען
ווערדען ?״
„היער איזט די״א פראָפעצייהונג ; (זאגטע פריימאנן,
דער אונבעמערקט א״נגעטרעטען וואר) היער איזט די״א
פערלאָרען געגאנגענע קיסטע דעס ר׳ ליליענטהאל, די״א
נון גבריאל ב״א אונזערער פלוכט פאָר דען „לינבערן״ אים
טונעלל וויעדער געפונדען ! אָפפנעט דיעזע קיסטע !
מאן אָפפנעטע די״א קיסטע — אונד היער ערסט
פאנד מאן די״א ריכטיגסטע בעשר״בונג אונד די״א געגויעס-
טען אנגאבען פאָן דעם אונגעהייער גראָסען אונד ערגיעבי-
גען גאָלדלאגער אין נולך.
די״א נעזעללשאפט בעגאב זיך נון הינויס אויף דען
הינעל, וואָ בער״טס פיהער דאס בערגווערק דורך רוסקין
אנגעלעגט וואורדע — אונד אלס יוליע אים בערגוועדקע
זיך איבעראלל אומשויטע, דא ערבליקטע זיא א״נע שטיי-
נע אונד ריעף : „א״נען דעראַרטיגען שטיין האט מיר דער
פערשטאָרבענע דאָקטאָר ליליענטהאל אין דער הונגערס-
שלוכט געגעבען, דאמיט איך איהן אינ׳ס פייער ווערפע,
אונד אלס איך דענזעלבען נאכהער געריעבען, גלענצטע ער
וויא גאָלד !״ —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

איך אין ציקונפֿט קיינען שריטט צור בעשרענקונג דער פרעס-פֿרייהייט זעלבסט טהון. — ווענן מאן מיך אבער דאצו נאָטהיגט, ווענן וויר אונס דאפֿאָן איבערצייגען, דאס בייא איינער זאָלכען פֿרייהייט דער ציישונגס-שרייבעריי ניכט מאָגליך איזט, דיא רוהע דער פֿאמיליע, דיא עהרע דעס איינצעלנען, דאס פֿריעדליכע איינפֿערנעהמען צווישען דען פֿערשיעדענען שטעממען אונד קאָנפֿעססיאָנען צו וואהרען — זאָ ווערדע איך מושה גענוג האבען, פֿאָם רייכסטאגע זאָלכע מאסרעגעלן צו פֿערלאנגען, וועלכע עס מיר מאָגליך מאכען, זאָלכע שמוטצערייען אין דען ציישונגען ניכט אויפֿקאָממען צו לאססען. — עס האט ניעמאנד דאס רעכט, אים נאמען דער פֿרייהייט, זעלבסט דיא היילינגען רעכטע, דיא רעכטע דעס לאנדעס, דען פֿריעדען זיינער בעוואָהנער, זיינען גוטען רוף אונד זיינע עהרע צו אונטערגראבען!"

דער יודענפֿיינדליכע דעפּוטירטע אישטאָצי, וועלכער ביז יעטצט וויא אויף גליהענדען קאָהלען געזעססען, וויל איהן זעלבסט דיא לינקע אים שטיכע געלאססען, אינדעם זיא איהרע פֿערדאממונג געגען דיא אנטי-סעמיטישען העטצ-שריפֿטען אויסגעשפּראָכען, ערהאָב זיך יעטצט פֿאָן זיינעם זיטצע אונד זאגטע: „העררר פאָלאָני ווידערשפּריכט זיך. ער פֿערקלאגטע דען מיניסטער וועגען דער אונגעזעטצליכען בעשלאגנאהמע דער אנטי-סעמיטישען שריפֿטען, פאָלאָני זעלבסט פֿערדאממט דיעזע שריפֿטען אונד מאכט דעם מיניסטער דאָך דען פֿאָרוואורף, ווארום ער ערסט ביז צום 1-טען יולי וואַרטעטע אונד ניכט שאָן אם 1 יוני דיעזע שריפֿטען מיט בעשלאג בעלעגען ליעס! קליינגט דאס ניכט קאָמיש? פאָלאָני פֿערטהיידיגט דאס העוועשער קאָמיטאט אונד דיעזעס קאָמיטאט בעדאנקט זיך פֿיר איינע זאָלכע אונגערייםטע פֿערטהיידיגונג. איך רייכע דאהער פֿאָלגענדען בעשלוסאנטראג איין: „דאס הויז ערקלערע דען ערלאס דעם מיניסטערס געגען יענע דרוקשריפֿטען פֿיר אונגילטיג, גלייכצייטיג ערקלערע אבער אייך דאס הויז, דאס דיא אים לאנדע זיך קונדגעבענדען ערביטטערונגען געגען דיא יודען ניכט זאָ זעהר פֿאָן דען אנטי-סעמיטישען דרוקשריפֿטען, אלס פֿיעלמעהר פֿאָן דעם שלעכטען בעטראגען דער יודען העררירהרען! דיא רעגיערונג מיססע דאהער איין געזעטץ געגען דיעזעס טרייבען דער יודען שאפֿפֿען!" — זאָ שפּראך אישטאָצי. אינצווישען איזט עס 2 איהר נאכמיטטאגס געוואָרדען, אהנע דאס נאָך אללע פֿאָרגעמערקטען רעדנער פֿיר אונד געגען טיסאָ צום וואָרטע קאָממען קאָנגטען. דער פּרעזידענט פֿערלאנגטע, דאס דיא אנגעלעגענהייט ביז אויף נעכסטען זאממסטאג, וועלכער טאג אָהנעהין צור פּעטיציאָנס-פֿערהאנדלונג בעשטיממט איזט, פֿערשאָבען ווערדע! היעריבער ענטשטאנד נון איין אונגעהיירער לערם, יא זאָגאר איין שקאנדאל, ביז מאן זיך ענדליך דאהין איינינגטע, דאס מאן אויסנאהמסווייזע אויך זאָננטאג איינע זיטצונג אבהאלטע, אים דיעזע אנגעלעגענהייט צו ענדע צו פֿיהרען.

אבער אויך אין דער געסטריגען זיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס זינד דיא פֿערהאנדלונגען איבער דיא בעשלאגנאהמע יענער אנטי-סעמיטישען העטצשריפֿטען ניכט צו ענדע געפֿיהרט וואָרדען. עס שפּראכען לויטער געגנער דער רעגיערונג; דיעזע וואָללטען דא איהרע געזעטצעס-קעננטניססע אויספאקען אונד נאכווייזען, דאס טיסאָ דענן דאָך מיט זיינער בעשלאגנאהמע געגען דאס געזעטץ געהאנדעלט. אללע ווידערהאָלטען וואָהל, דאס זיא דיא אנטי-סעמיטישען העטצשריפֿטען אייפֿם ענטשיעדענסטע פֿערדאממען אונד דיעזע אלס דיא געמיינסטע שמוטצ-ליטעראטור בעטראכטען; דאָך העטטען אויך דיא ריכטער אים זיננע דעס געזעטצעס דיעזע בעשלאגנאהמע עבענזאָ שנעלל אונד פֿיעללייכט נאָך שנעללער פֿאָרנעהמען קאָננען, אונד טיסאָ העטטע ניכט מיססען געגען דאס געזעטץ דיעזע בעשלאגנאהמע דורך דיא פּאָליציי פֿאָללציעהען לאססען.

דיא מיטגליעדער דער פֿעראייניגטען אָפּפּאָזיציאָן האבען איינען אנטראג געשטעללט, דער מיט דעם דעם העררן פּאָלאָני זאָ ציעמליך איבעראיינשטיממט. זיא ערקלערטען אייך אין דיעזעם אנטראגע, דאס יעדע אייפֿרייציגג געגען איינע רעליגיאָנס-גענאָססענשאפֿט פֿערדאממט ווערדען מיס!

דיעזע פֿערהאנדלונג ווירד ערסט אין דער היטיגען רייכסטאגס-זיטצונג צו ענדע געפֿיהרט ווערדען — אונד וויא פֿאָראויס צו זעהען, ווירד איינע זעהר בעדייטענדע מאַיאָריטעט צו גינסטען טיסאָ'ס שטיממען! — אבער אויס אלל דיעזען פֿערהאנדלונגען האבען דיא אנטי-סעמיטען דיא איבערצייגונג געוואָננען, דאס זיא אים רייכסטאגע קיינע אנהענגער האבען אונד דאס זעלבסט איהרע וועניגען אנהענגער, וויא אָנאָדי, ווערהאָוואי אונד סאלאי, קיין וואָרט צו גינסטען דער אנטי-סעמיטישען העטצשריפֿטען צו שפּרעכען וואגטען.

דער יוסטיצמיניסטער פּילער, וועלכער נאָך פֿאָרגעסטערן אים רייכסטאגע אויף דיא אינטערפּעללאציאָן מעזעא'ס העטטע אנטוואָרטען זאָללען — קאָננטע דיעס ביז היטע ניכט טהון. פֿיעלליכט ווירד ער דיעס דאָך ענדליך אין דער היטיגען זיטצונג טהון. דאָך זינד וויר אויף זיינע אנטוואָרט אים רייכסטאגע ניכט מעהר ניגיעריג, וויל וויר דיעזע בערייטס אויס דער קאָנפֿערענץ דער ליבעראלען פּארטייא קעננען אונד זיא אייך אונזערען לעזערן אונטער דען נייאיגקייטען מיטטהיילען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (פֿילערס אנטוואָרט אויף מעזעא'ס אינטערפּעללאציאָן.) ענדליך ווירד יוסטיצ-מיניסטער פּילער אויף דיא בעקאנטען, אין דער טיסאָ-עסלארער אנגעלעגענהייט זייטענס דעס יידישען דעפּוטירטען, העררן ערנסט מעזעאי, אן איהן געריכטעטען אינטערפּעללאציאָנען אין דער היטיגען רייכסטאגס-זיטצונג אנטוואָרטען. — שאָן אין דער פֿרייטאג אבענד שטאטטגעהאבטען קאָנפֿערענץ דער ליבעראלען פּארטייא טהיילטע מיניסטער פּילער דען אינהאלט זיינער דיעספֿעלליגען אנטוואָרט מיט. דער בעריכט איבער דיעזע קאָנפֿערענץ לויטעט: „אם 15-טען נאָוועמבער האט מאַריין מעזעאי אן דען יוסטיצ-מיניסטער פּילער איינע פֿינפֿפֿאכע אינטערפּעללאציאָן געריכטעט אין אנגעלעגענהייט דעס טיסאָ-עסלארער פֿאללעס. אין דער פֿרייטאג-אבענד-קאָנפֿערענץ-זיטצונג דער ליבעראלען פּארטייא פֿאָרמולירטע העררר פֿאָן פּילער זיינע אנטוואָרט אין פֿאָלגענדער וויזע: 1) דיא ערסטע פֿראגע דעס העררן מעזעאי לויטעט דאהין, ווארום איך עס געדולדעט, דאס אין איינער זאָלך האָכוויכטיגען אנגעלעגענהייט, אנשטאטט איינעם אָרדענטליכען ריכטערס, איין איינפֿאכער געריכטס-וויצע-נאָטער מיט דער אינטערזוכונג בעטרויט ווערדע? — וואס דיעזע פֿראגע בעטריפֿפֿט, פֿערהאלט זיך דיא זאכע פֿאָלגענדערמאססען: עס איזט זאכע דעס פּרעזידענטען דעס געריכטסהאָפֿעס, ווען ער מיט דער אינטערזוכונג אירגענד איינעם געגענשטאנדעס בעטרויען וויל! — נון היעלט דער פּרעזידענט דעס ניעדריהאזער געריכטסהאָפֿעס, העררר קאָרניש, דען גאנצען פֿאלל אנפֿאנגס פֿיר גאַנץ בעדייטונגסלאָז, וועסהאלב ער מיט דעססען אינטערזוכונג עבען נור דען וויצע-נאָטער, העררן בארי, בעטרויען צו זאָללען גלויבטע. איבריגענס פֿערטראט דאמאלס העררר בארי אָהנעהין דען צופֿעלליג ערקראנקטען אינטערזוכונגס-ריכטער פּאקטי. אלס שפּעטער דער פֿאלל אימממער פֿערוויקעלטער וואורדע, קאָננטע מאן דיא אינטערזוכונג ניכט מעהר איינעם אנדערען איבערטראגען, דא דיעס נור איינען פֿערדאכט ערעגט האבען ווירדע, אלס וואָללע מאן דיא זאכע פֿערטושען. דאס יוסטיצ-מיניסטעריום זעלבסט קאָננטע זיך אין דיא אנגעלעגענהייט אונמאָגליך מישען, נאכדעם ניכט זייטענס דער שטאאטס-אנוואלטשאפֿט אונד ניכט איינמאל זייטענס דער פֿערטהיידיגער דער וואונש געאייסערט ווארדע, דאס מאן אנשטאטט בארי איינען אנדערען אינטערזוכונגס-ריכטער ענטזענדע; — 2) דיא צווייטע פֿראגע מעזעאי'ס לויטעט דאהין: ווארום מאַריין שארף, דער דאָך אלס בלאָ-

---

פֿאָלליעטאָן.

דאס גאָלד-לאנד.

(37-טע פֿאָרטזעטצונג.)

יעטצט ערהאָב זיך דער געריכטס-פּרעזידענט אונד זאגטע: „עס איזט אללעס שאָן אונד ריהרענד, אבער היעמיט איזט נאָך אימּמער ניכט בעוויעזען, דאס גבריאל ניכט דער מאָרדער דעס ראמיערין זייא. יעטצט עבען מעלדעטע זיך אין דיעזער אנגעלעגענהייט איין נייער צייגע, נאמענס היינריך פּעקינס, אונד וויר לאדען איהן פֿאָר, דאמיט ער זיינע אויסזאגען מאכע."

פּעקינס טראט פֿאָר אונד זאגטע: „איך האבע דען ערמאָרדעטען זעהר גוט געקאננט. דאס ערסטעמאל האבע איך איהן קעננען געלערנט, אלס ער אויף דען בעזיטץ דעס גבריאל קאָהן אין גולד איינע צווייטע אורקונדע פֿעלשטע אונד זיא איינער דאמע איבערשיקטע, דאמיט זיא דיעזען בעזיטץ אן זיך רייסע. דאס צווייטעמאל זאה איך דען ראמיערין אים געשפּרעכע מיט דער פֿרויא דעס אנגעקלאגטען. ראמיערין שיען אין האָהעם גראדע אויפֿגערעגט אונד צאָג פּלאָטצליך איין מעססער, מיט דעם ער איינען אנגריפֿף אויף גבריאל'ס פֿרויא מאכטע. איך שטירצטע אויף דען מאָרדער, אום איהם דאס מעססער צו ענטרייססען; דא וואַרף זיך דערזעלבע אין איינעם אנפֿאללע וואהנזינניגער וואוטה אויף מיך, זאָ דאס איך מיך זעלבער געגען זיינען אנגריפֿף פֿערטהיידיגען מוסטע. — צו מיינעם גליקע האַטטע איך פּלאָטצליך שריטטע הערנאנאהען (עס וואַרען דיא שריטטע דעס פֿאָראיבערגעלויפֿענען כינעזען) — אונד ראמיערין שטיעס אין זיינעם וואהנע זיין מעססער אין דיא אייגענע ברוסט. נאך זיינעם צוזאממענשטורצע קאָננטע איך מיך פֿאָר שרעקען פֿאָן דער שטעללע ניכט ריהרען — אונד וועהרענד איך זאָ אונענטשלאָססען נעבען דער לייכע שטאנד, קאם גבריאל'ס פֿרויא הערבייא. אויך זיא וואר פֿאָר שרעקען גאַנץ ערשטארט, דאָך האטטע זיא גענוג פֿאססונג, אום מיר דען ראטה צו ערטהיילען, מיך זאָפֿאָרט צו פֿליכטען, דא מאן מיך זאָנסט אלס איינען מאָרדער ערגרייפֿען ווירדע. איך געהאָרכטע — אונד נון קאם איך צור געריכטס-פֿערהאנדלונג, אום מיינע צייגענשאפֿט אבצולעגען."

„אונד דאס זאָללטע מאן איהם גלויבען? (זאגטע דער שטאאטס-אנוואלט) וויר האבען אן דיעזען צייגען עהער איינען נייען אנגעקלאגטען פֿאָר אונס, דער נון מיט רעכט דיעזעס מאָרדעס פֿערדעכטיגט ווערדען קאָננטע."

„איך ביטטע, מיינע העררען, (זאגטע פּעקינס) דיעזעס מעססער, דאס מאן אין ראמיערין ברוסט געפֿונדען, וואר זיין איינענעס. דער מעססערשמיעד, בייא דעם ער עס געקויפֿט האט, קאנן היעריבער צייגענשאפֿט אבלעגען."

יעטצט טראט דער געריכטס-ארצט הערפֿאָר אונד זאגטע: „מיינע העררען! שאָן בייא דער לייכען-בעזיכטיגונג האבע איך מיין גוטאכטען דאהין אבגעגעבען, דאס דיא שטיכ-וואונדע דאנאך אויסזיעהט, אלס אָב זיך דיעזע דער מאָרדער זעלבער ביינעבראכט העטטע! דער שטיך גינג אין דער לינקען ברוסט שיעף געגען דיא לינקע האנד הין, אונד איינען דער ארטיגען שטיך קאנן מאן זיך נור זעלבער בייברינגען אונד קאנן נור זעהר שווער דורך איינען אנדערען בעווערקשטעלליגט ווערדען."

„וואָ איזט נון דבורה, דיא פֿרויא דעס גבריאל?" פֿראגטע דער שטאאטס-אנוואלט.

„זיא איזט פֿאָם איבערשטאנדענען שרעקען צו פֿריה ענטבונדען (זאגטע פּעקינס), זיא בעפֿינדעט זיך אין דעם בענאכבארטען אנטאָניא; זיא איזט אבער בערייטס אויסער בעטט, אונד איהר קינד, איין קנאבע, איזט טראָטץ דער פֿריהגעבורט, איין גאנץ געזונדער יונגע."

דיעסמאל קאָננטע זיך גבריאל ניכט מעהר האלטען מוסטע זיך זעטצען אונד וואר פֿאָר גראָסער אויפֿרעגונג איינער אָהנמאכט נאהע. —

אינצווישען שטירצטע זיך זיינע שוועסטער יאָהאננא אויף איהן, אום איהן ווידער צום בעוואוסטזיין צו ברינגען. אונד אלס גבריאל נאך זיינער ערהאָלונג יאָהאננא אויף דאס פֿריידיגע ערייגניס אויפֿמערקזאם מאכטע, דאס נון דיא פֿערלאָרענע שוועסטער יוליע ווידער צום פֿאָרשיין געקאָממען, דא וואַרף יאָהאננא איינען דורכבאָהרענדען בליק אויף יוליע. ווענדעטע זיך דאנן פֿאָן דערזעלבען צאָרניג וועג אונד זאגטע: „איך ברויכע איינע זאָלכע שוועסטער ניכט, דיא נאָך איינעם לאנגיעהריגען „פֿערשטעקענס-שפּיעל" ערסט יעטצט ערשיינט, אום זיך דא אלס ליגנער ערשיינען צו לאססען." —

יוליע אבער לעכעלטע איהרער ווילדען שוועסטער צו אונד זאגטע: „קינד! דאס פֿערשטעהסט דוא ניכט. דוא פֿערשטעהסט ניכט דיא אורזאכע, ווארום איך זאָלאנגע פֿערשטעקט לעבטע. אבער איהר האבט מיר יא מיינען עהרליכען נאמען געשטאָהלען אונד דענזעלבען איינער אנדערען ביילעגען וואָללען, איך האבע דאָך דאס רעכט, פֿיר מיינען נאמען איינצושטעהען! — אָדער (זאגטע יוליע פֿריינדליך לעכעלנד) וואָללט איהר מיך ווידער דורך איינע נאַמענס-פֿעלשונג אום מיינען בעזיטץ ברינגען?"